

Pesten

- *Wat is pesten?*
- *Wat kunnen we daar op onze school tegen doen?*
- *Wat te doen als het pesten dan nog niet ophoudt?*
- *Veiligheidsbeleid in school*

Wat is pesten?

Vaak noemen kinderen speels plagen of hinderen al 'pesten'. Want wat de plagers leuk vinden, hoeft voor de geplaagde niet leuk te zijn. Maar bij echt 'pesten' is er meestal meer aan de hand. Bij echt pesten gaat het om een combinatie van:

- **Machtsverschil:** de gepeste is jonger, kleiner, minder sterk, minder machtig of staat tegenover een meerderheid.
- **Schade:** er ontstaat lichamelijke, materiële en/of geestelijke schade.
- **Langdurig:** het pesten houdt niet na één keer op, maar gaat lange tijd door.
- **Herhaald:** het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op één slachtoffer gemunt hebben.
- **Opzet:** de pester weet meestal heel goed dat het om pesten gaat, maar gaat er (zoveel mogelijk buiten het zicht van de leraren en de leiding) bewust mee door.

Bij ernstige en langdurige gevallen van pesten is er in feite sprake van 'herhaald geweld'.

Maar hoe dan ook: pesten is een vorm van geweld en gebruik van geweld is in een school niet acceptabel.

Wat kunnen we daar in onze school tegen doen?

In een veilige school kun je te vaak plagen, vervelende grapjes maken of een begin van pesten nooit helemaal uitsluiten. Maar je kunt er als team samen met de leerlingen wel voor zorgen dat het niet tot langdurig pesten of 'herhaald geweld' komt. Je kunt beginnend pesten snel signaleren en in een vroeg stadium stoppen.

- Dat vraagt van alle leerlingen dat ze leren tijdig 'Nee' en 'Stop' te zeggen en de geweldloze bemiddeling van anderen inroepen als het pesten niet stopt.
- Het vraagt van 'pesters' en de 'meelopers' dat ze leren het 'Nee' en 'Stop' van een ander te respecteren en ook werkelijk stoppen.
- Het vraagt van de 'omstanders' dat ze leren tijdig en zonder geweld tussenbeiden te komen door de 'dader' aan te spreken of de hulp van volwassenen in te schakelen.
- Het vraagt van de volwassenen dat ze pesten en de hulpvraag van leerlingen en ouders serieus nemen.

Want: niet de 'dader' of de 'omstanders' bepalen wat je hindert, angstig maakt of pijn doet. Dat bepaal je als 'slachtoffer' zelf.

Vanuit die gedachte kan onze school kan op 5 niveaus werken aan het voorkomen en aanpakken van pesten. Die niveaus zijn:

1. **Leren omgaan met conflicten in de groep**
2. **Bemiddeling door leraren**
3. **Aanpak en opvang door de schoolleiding en de leerlingbegeleiding**
4. **Een oplossing via vertrouwenspersoon en klachtencommissie**
5. **Aanpak in samenwerking met politie, justitie en HALT-bureau**

Hieronder bespreken we de vijf niveaus van preventie en aanpak in het kort. Door veel aandacht te besteden aan de eerste twee niveaus, kan onze school voorkomen dat pesten uit de hand loopt.

1. **Leren omgaan met conflicten in de groep**

In de groep kun je samen met de leerlingen werken aan de concrete invulling van een gedragscode tegen geweld. De vier kernen daarvan zijn:

- **Respect:** Hoe tonen we elkaar respect? Waar merkt een ander aan dat je haar / hem respecteert? Wat is niet respectvol? Enz.
- **Niet over de streep:** Waar leggen we de streep tussen wat wel en niet acceptabel is? Wat is 'normaal'? Hoe maken we daar omgangsregels van? Hoe houden we in de gaten dat iedereen zich daaraan houdt?
- **Aanspreekbaar:** Hoe spreken we elkaar in de klas aan? (werken met groeten, contract maken, complimenten geven, vragen stellen en aanspreken)
- **Zonder geweld:** Hoe kunnen we conflicten oplossen zonder geweld te gebruiken?

De school is bezig met het opstellen van gedragsregels. De leerkrachten volgen een scholing PBS via het OBD.

Het vraagt in school voortdurende aandacht van allen.

Het is daarom belangrijk dat afspraken over de dagelijkse omgang met elkaar door de leerlingen zelf worden gecontroleerd en dat er dagelijks/wekelijks ruimte is om het functioneren ervan samen te bespreken. De kring biedt dan de ruimte om elkaar complimenten te maken, vragen te stellen of aan te spreken.

Voor leerlingen die licht ontvlambaar zijn en voor leerlingen die zich terugtrekken of te gemakkelijk laten overdonderen door anderen kan de school aparte trainingen verzorgen.

2. **Bemiddeling door leraren**

Als de pesters niet stoppen heb je het recht om de geweldloze bemiddeling van anderen te vragen. Dat is geen klikken of klagen, het is een geaccepteerde manier om je tegen pesten of geweld te verdedigen. Klasgenoten kunnen je daarbij helpen.

Daarom moet de school er voor zorgen dat leerlingen met hun vragen om bemiddeling terecht kunnen bij iemand die goed luistert en kan bemiddelen. Elke klassenleerkracht kan die rol moeten vervullen. Want de meeste kleine ruzies en de eerste aanzetten tot pesten zijn meestal in de sfeer van de groep oplosbaar.

Maar daarnaast is het nodig dat er in onze school deskundige vertrouwenspersonen, leerlingbegeleiders en een schoolleider zijn die als bemiddelaar kunnen helpen.

3. **Aanpak en opvang door de schoolleiding en de leerlingbegeleiding**

Een stapje te ver gaan of te weinig rekening houden met een ander, is iets dat bij het opgroeien hoort. Kinderen experimenteren met hun relaties en hun gedrag en gaan dan weleens een stap te ver. De ouders moeten dan een stap terug doen en een oplossing zoeken voor de schade die ze hebben veroorzaakt. Niet wie zich onveilig voelt, maar degenen die het voor anderen onveilig maken, moeten hun gedrag veranderen.

Bij de lichte gevallen kunnen scholen daarbij een 'No blame'-aanpak toepassen. Het gaat daarbij niet om straffen, maar om ruimte voor ouders en meelopers om een andere richting te kiezen: ze kunnen dan positieve plannen maken om hun gedrag te veranderen en de situatie voor de gepeste leerling(en) prettiger en veiliger te maken.

In ernstige gevallen van pesten is het soms nodig dader en slachtoffer tijdelijk van elkaar te scheiden door schorsing. De schorsing kan worden gebruikt om na te gaan welke oplossing er mogelijk is. Meer nog dan straf, kan daarbij een herstel-procedure positief werken:

- schulderkenning door de pester en
- een oprecht gebaar van de pester in de richting van de gepeste om schade te herstellen of aan het herstel van een veilige situatie bij te dragen.

Als zoiets niet lukt, of niet mogelijk is, kan het nodig zijn de pester(s) over te plaatsen naar een parallelklas of naar een andere (vestiging van de) school.

Het uitgangspunt blijft dat degenen die het voor anderen onveilig maken dan het veld moeten ruimen.

4. **Een officiële klacht**

De school heeft 2 collega's, die fungeren als contactpersoon klachten. Via onze schoolgids stellen we de ouders en de leerlingen daarvan op de hoogte. De ouders kunnen (en de leerlingen) een klacht indienen bij de externe klachtencommissie. Dat kunnen ze bijvoorbeeld doen als het pesten nog steeds niet is gestopt of als ze ontevreden zijn over de manier waarop onze school het pesten aanpakt.

Meestal zal het indienen van een klacht beginnen met een gesprek met de contactpersoon klachten van onze school. Die treedt dan bij het vervolg op als begeleider van de leerling en de ouders die de klacht indienen. Als zij hun klacht willen doorzetten, volgt contact met de externe vertrouwenspersoon en met de externe klachtencommissie. De klachtencommissie hoort de betrokkenen en adviseert vervolgens het bestuur van de school over te nemen stappen.

5. **Aanpak in samenwerking met politie, justitie en HALT-bureau**

Bij ernstige en langdurige gevallen van pesten – zeker vanaf de laatste jaren van de basisschool – zou je kunnen spreken van 'herhaald geweld'. Vaak is daarbij ook sprake van vormen van 'stalking': opwachten en hinderen op de weg van school naar huis, scheld- en dreigtelefoontjes, anonieme briefjes of SMS-berichten met bedreigingen, hate-mail via het Internet, enz. Hoewel het nog (te) weinig wordt gedaan, bestaat in zulke gevallen de mogelijkheid voor de ouders of de school om contact op te nemen met de politie. Wat buiten school niet mag volgens de wet, mag binnen de sfeer van de school ook niet. Het kan van belang zijn gemene pesters in een vroeg stadium duidelijk te maken hoever zij over de streep zijn gegaan en dat zoiets niet alleen in school maar ook in de maatschappij verboden is.

Op elk van de vijf genoemde niveaus kan onze school pesten aanpakken. Het is belangrijk dat de ouders daarbij telkens nauw worden betrokken.

1. De ouders van alle leerlingen als het gaat om afspraken over omgaan met elkaar in de groep.
2. De ouders van de leerlingen die hun ruzie via bemiddeling proberen op te lossen.

En bij 3, 4 en 5 de ouders van de gepeste leerling en die van de 'pesters' en 'meelopers'.

Veiligheidsbeleid in school

Op elk van de 5 genoemde niveaus heeft onze school actief stappen ter verbetering ondernomen:

1. Het maken van schoolregels, het werken aan sociale vaardigheden en conflicthantering in de klas.
2. Bemiddeling door leraren en leerlingen.
3. Een 'No blame'-aanpak en maatregelen en straffen.
4. Interne contactpersoon klachten.
5. Samenwerking van de school met politie en justitie.

Wat kunnen we nog meer doen ?

- informatie avond voor ouders
- gebruik maken van projecten op internet
- gebruik maken van informatieboekjes, bijv. "Aanpak pestproblemen" van het Jeugdzorg